

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

Covarrubias y Leyva, Diego de

Antverpiae, 1610

[Ad Illvstrem Admodvm, Ac Reverendissimvm Dominvm, Dn. Didacvm Ab
Avla Et Qvivel, Abvlensem Episcopvm, Granatensis Cvriae Svb Carolo
Caesare, Hispaniarum Rege Prætorio Præfectum: Didaci Couarruunias ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

ILLVSTREM ADMODVM, AC
 REVERENDISSIMVM DOMINVM, DN.
 DIDACVM AB AVLA ET ESQVIVEL, ABVLENSEM
 EPISCOPVM, GRANATENSIS CVRIAE SVB CAROLO CAESARE,
 Hispaniarum Rege Prætorio Præfectum: Didaci Couarruias à Leyua To-
 letani, Archiepiscopi Sancti Dominici, designat. in Relectionem
 cap. quamvis. de pactis, Præfatio.

Verebar equidem, admodum illustris ac reuerendissime Præsul, fore quosdam, qui mihi & illud merito succenserent, quod post aliquot partus, eosque immature editos, minime temperatim, quin prope nimis & alios edere, nondum expectata priorum censura, fuerim conatus. Quasi primus lapsus casui dari debeat, vel impudentiæ: iteratus stultitiæ, aut inscitæ tribuendus sit. Turpe siquidem nimis est, vt vetus prouerbiū admonet, his ad eundem lapidem offendere. Culpam istam tantum abest agnoscam ipse, vt nihil magis persuaderi in is vtriusque professoribus cupiam, quam nec minima huius criminis labe syncero animo candidoque iudicio notari posse. Nam etsi sciam in his quæ hæcenus ediderim, multa passim exponi, quæ doctiorum hominum censura haud magno pere valeant erroris argui: idque mihi maximo futurum est beneficium: quippe cui animus contigerit non saepe contumax, nec ceruicosus sed lenis admodum ad ea benigne mutanda, quorum in hac præsertim iuris humani disciplina fuerim admonitus: verum amici quidam, quos plures ob eorum candorem in signe illud Salmanticense literarum Emporium mihi conciliauit, multis ex Hispaniarum locis me per literas certiores fecerunt, opus Variarum Resolutionum nuper à me typis traditum eo fuisse probatum applausu, quo admitti solent, quæ futura quandoque sunt studiosis omnibus utilitati: quod fateor diuino muneri potius, & lectorum benignitati, quam meis viribus tribuendum fore. Idem summe admonuerunt, vt si quid priuato studio præterea ad Iuris Pontificij, vel Cæsari interpretationem elaborassem, nequaquam grauarer publico Iurisconsultorum examini committens cæteris benigne id suscepturis communicare. Horum equidem iudicio, Antistes ornatissime, accessit & tuæ limatissime censuræ exactissima inquisitio, qua meos qualescunque labores vndique scrutari quandoque dignatus es: vt me tibi multis nominibus additissimum eorum admoneres, quæ in hac iuris humani disciplina maxime sunt præcauenda. Quod fecisti sedulo; vtinamque meis viribus pot esset à te mihi sapissime inditum onus in hisce Commentarijs eliminandis: sperarem vtique, non minimam eiusmodi instituti laudem meis scriptis accessuram. Denique me ipsum, quem ab hinc viginti quinque annis Salmanticæ discipulum cum plerisque alijs habuisti, exhortatus es, ne ab hoc semel suscepto labore calamum amouerem, si quid possem his horis, quibus alioqui feruari licebat, in communem utilitatem exhibere. Incidit vero in manus mihi hac de re cogitanti relectio quædam, quam olim publice iam voce communem feceram, dum capus, Quamuis pactum. sub tit. de pactis, inter Bonifacij VIII. constitutiones interpretarer. Hanc tuo nomini clarissimo dicare decreui, non ex ea causa, qua quidam principibus, illustrioribusq; viri ingenij sui monumenta nuncupare decernunt, quod velim hoc munere gratiam, tuamque beneuolentiam promereri. Scio etenim, quæ tua humanitas est, me iam hæc apud te promeritum fuisse, multisque in me collatis beneficijs id palam omnibus esse: sed, vt iuris vtriusque antistitem, vel non præceptorem agnoscerem, vnuque è primis litterarum collegij sanctissimi Saluatoris selectissimis incolis. Etenim cum perillustris, ac reuerendissimus vir Didacus à Muros Ouetenensis Ecclesiæ Præsul dignissimus quo innatam sibi pietatem, & in publicam utilitatem zelum feruentissimum Hispanis & exteris in exemplum exhiberet, vtque Deo Maximo aliquod obsequium ministraret, domum illam per celebrem, ad quam & ipse ab hinc annis quindecim fuerim admissus, Salmanticæ institueret, te ipsum virum tunc moribus, iudicio, & doctrina præstantem magnique in ea Academia nominis ad eam rem in ipsius collegij collegam feliciter adoptauit. Quod equidem munus ita caute, pie ac religiose executus es, vt vel eo tantum nomine tibi, & his, qui tecum in id electi fuere, non mediocris laus iure optimo sit acquisita. Hinc profecto factum est, vt qui post in eandem celebratissimam domum fuerint admissi, æquissimis, atque integerrimis institutionibus edocti, in eo literario conuentu maximos eos professionis honores insigniter fuerint adepti. His vero, quæ primum in

Reipublicæ

Reipublica commodum decem annis publico stipendio præceptoris officio fungens peregristi, multa propensi in eandem rempublicam animi argumenta ita incessanter addidisti, ut qui te ipsum nouerit, & quæ apud Regem, ac Cæsarem inuictissimum, in ipsa itidem Tridentina Synodo, & in huius Granatensis Curie præfectura egeris, utcumque expendit, satis comperiat quantum tibi debeant hi, qui continuis precibus verum iustitiæ cultum postularit. Quibus denique animi dotibus magnitudinem, insignem humanitatem, iudicij candorem, egregiam in pauperibus, & oppressis subueniendis diligentiam, maiorum & generis dignitatem ac splendorem notissimum facis. Pro tua igitur singulari benignitate hoc opus, quidquid est accipito ab eo dicatum, qui se ita tibi obligatum putat, ut in tota, quæ sibi reliqua sit vita, studium omne, animumque, ac se tibi, tuisque deo conuerit: hoc unum, quod mihi erit omnium gratissimum, obnixè precatus, te in hoc suscipiendo munusculo non tam rem ipsam, quam auctoris voluntatem metiri. Suscepi enim & laborem hunc libentius, non modo ut intelligas, si quid nobis à publicis negotijs otij (superest autem vel teipso teste non multum) non esse omnino id otiosum, sed etiam ut tuum, quo nihil mihi antiquius est, iudicium censuramque amplius explorarem. Nec tamen vereor, ne nostram hanc operam quæcumque ea sit, probaturus sis, libentique animo accepturus, vel ea saltem causa, ut mihi animum ad alia festinanti adieceris. Vale Præsulum decus. E. Græ. nata Mense Aprili. Anno M. D. LIII.

IN CONSTITUTIONIS SECUNDÆ EX REIPUBLICA DE PACTIS, LIB. VI. CUIVSQVE INITIUM,

quamuis pactum, inscribitur, non inutilem interpretationem,

AD LECTOREM PRÆFATIO.

RINCIPES omnes, ac legumatores, candide lector, & hi præsertim, qui religionis Christianæ documentis rempublicam optimis legibus instituere conati sunt, in rebus agendis, & frequentissimo hominum commercio, dum humanam simplicemque conventionem iustis ex causis inualidam, ac infirmam esse censuerunt, aut sane non ita utilem, ut ipsa publica fides in hisce negotiis exigebat: eam tamen iurifurandi religione stabilitam, absq; vlla exceptione ob iuramenti vim apud forensia tribunalia ita admittendam esse statuerunt, ut plerunque ab ipso sacramento virtutem potissimam, plerunque effectus quosdam, eosque ex iure Pontificio, & Cæsareo singulares accipiat. Contingit frequenter ob tot calumnias, quas mortalium malitia excogitauit, & propter cautelas, quibus fœdistragi homines vtuntur ad effugiendas proprio libertate consensu pactas conuentiones conuictum humanum reipublicæ omnino necessarium vel deficere, vel funditus periclitari. Etenim tot legibus in qualibet communitate statutis, tot aduersus pacta, & contractus solent obici defectus, ut plane nullus ferè conuentione priuata utcumque diligentissimè cõscripta se tutum fore existimet, nisi vndique futuris hominum dolis, quibus à pactis discedere tentant, antidotis quibusdam occurrere festinet. Cæterum præter alia, quæ solent ad conuentionum tutelam opponi, illud præcipue multifaciendum est, quod à religione iuramenti vires sacrosanctas adsumit. Sic namque conuentiones, quæ cum minoribus ætate fiunt, multum roboris adquirunt ex iureiurando à minore præstito. Sic multi contractus qui alioqui vel nulli existimantur, vel pluribus possunt refelli obiectionibus, ab omnibus his omnino censentur immunes propter iuramenti vim, & eius religionem; quandoque contractus validi quidem, ampliorem ex eadem ratione effectum habent, quam si simplici consensu forent stabiliti: sicuti constat in cap. cum contigat, de iureiur. cap. debitores. eod. tit. auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vend. & maxime in hoc cap. quamuis pactum, quem locum ipsi delegimus, ut quæ priuatim hac de re Salmanticæ elaborauimus, paulo diligentius postmodum examinata, publico omnium Iurisperitorum iudicio committeremus. Igitur huius Constitutionum breues Commentarios in tres distinximus partes: quarum prima de iuramenti cognitione generalia quædam examinabit. Secunda Bar. resolutionem de viribus iuramenti in l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. ad vnguem discutiet. Tertia specialiter de iurifurandi viribus, quas hæc constitutio renunciationi paternæ hereditatis tribuit, ad amissim tractabit: varios intellectus huius capituli, eique admodum necessarios continens. Multa tamen omittemus, quæ de viribus, & effectibus iuramenti passim à Doctoribus traduntur: contenti siquidem ea tantum explicare, quæ hoc tractatu præcipua censentur.